

A BIZONYÍTÁSI TEHER

A NEMI ALAPON TÖRTÉNŐ MEGKÜLÖNBÖZTETÉS ESETEIBEN

Gyulavári Tamás

Ez a képzés az Európai Unió Foglalkoztatási és Társadalmi Szolidaritási Programja – PROGRESS (2007-2013) keretében került megrendezésre.

TÉMAKÖRÖK

1. EU jogszabályi rendelkezések
2. EUB döntések
3. Következtetések

1. BIZONYÍTÁSI TEHER AZ EU JOGBAN

BIZONYÍTÁSI TEHER- Mit jelent?

- Melyik félnek kell bizonyítania?
- Eljárásjog általános szabálya: érvényesítő fél, felperes

A BIZONYÍTÁSI TEHER MEGFORDULÁSA

- Alperes erősebb pozíciója
- Információ-monopólium, tanúk vonakodása stb.
- Az általános szabály ellentéte?
- Átütemezés, megfordulás, megosztott teher

CÉL

- Az EU-s antidiszkriminációs jog hatékony érvényesítése
- Legfontosabb diszkriminációs szabály?

EU IRÁNYELVEK

- 97/80 irányelv a bizonyítási teherről
- Faji Egyenlőségi Irányelv (2000/43/EK Irányelv)
- 2000/78/EK Keretirányelv
- átdolgozott 2006/54/EK irányelv nemi megkülönböztetésről

19. cikk, 2006/54/EK IRÁNYELV

„A tagállamok, nemzeti bírósági rendszerükkel összhangban megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az **alperes legyen köteles azt bizonyítani**, hogy az **egyenlő bánásmód elvét nem sértették meg**, amennyiben valaki úgy ítéli meg, hogy az egyenlő bánásmód elve alkalmazásának elmulasztása miatt sérelmet szenvedett és bíróság vagy más illetékes hatóság előtt olyan tényekre hivatkozik, amelyekből **közvetlen vagy közvetett megkülönböztetésre lehet következtetni**.”

A TESZT KÉT SZAKASZA

- **ELSŐ SZAKASZ:**
a FELPERES megállapítja a tényállást...
- **MÁSODIK SZAKASZ**
az ALPERES bizonyít...

A TESZT ELSŐ SZAKASZA

- Először a FELPERES köteles meghatározni azokat a **TÉNYEKET, amelyekből feltételezhető**, hogy közvetlen vagy közvetett diszkrimináció történt

Bizonyítékok: tanú, szakértő, dokumentum és ezen felül statisztika, szituációs teszt és kérdőív

TÉNYEK, AMELYEK FELTÉTELEZIK a közvetlen diszkriminációt

- Védett tulajdonság
- Kevésbé kedvező elbánás (hátrány)
- Más, védett tulajdonsággal nem rendelkező személlyel történő összehasonlítás

KÖZVETLEN DISZKRIMINÁCIÓ MODELLJE

- Diszkrimináció alapja
- Hátrány
- Okozati összefüggés: a hátrány oka a diszkrimináció alapja

ÖSSZEHASONLÍTÁS

„ha egy személy egy másikhoz képest kedvezőtlenebb elbánásban részesül, részesült vagy fog részesülni egy hasonló helyzetben”

- Tényleges vagy hipotetikus
- Hátrány/okozatosság

TÉNYEK, AMELYEK FELTÉTELEZIK a közvetett diszkriminációt

- Látszólag semleges rendelkezés/gyakorlat
- Egy adott helyzetben lévő személyeket mások Statisztikájával összehasonlítva hátrányos helyzetbe helyezi!

A teszt MÁSODIK SZAKASZA

- Ekkor az **ALPERESNEK** azt kell **bizonyítania**, hogy az egyenlő bánásmód követelménye **nem sérült**

A teszt MÁSODIK SZAKASZA

- **ALPERES** köteles bizonyítani:
    - Nincs védett tulajdonság (nem ismert)
    - Nincs hátrány (nincs cselekmény)
    - **Nincs okozati összefüggés** – leggyakoribb védekezés
- Indoklás?

KÖZVETETT DISZKRIMINÁCIÓ

- **Felperes:** a rendelkezésre és annak hatásaira vonatkozó tények meghatározása
- **Alperes:** nincs rendelkezés vagy állított vagy igazolt hatás

KÖZVETETT DISZKRIMINÁCIÓ

Az EUB gyakorlatában található típusok

- **Rendelkezés:** pl. Nimz, Kowalska
- **Átláthatóság hiánya:** Danfoss
- **Statisztika:** Enderby

2. AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA ELŐTTI ESETEK

RELEVÁNS ESETEK

- Danfoss-ügy – a szabály eredete
- Enderby-ügy - statisztikák
- Feryn-ügy – a vállalat kijelentései
- Accept-ügy – tulajdonos kijelentése
- Kelly-ügy – információadás megtagadása 1
- Meister – információadás megtagadása 2

DANFOSS-ítélet C-109/88. sz. ügy

DANFOSS-ítélet

C-109/88. sz. ügy – a kezdet

- Az alkalmazott díjazási rendszer nem átlátható
- Női munkavállalók állítása: az *átlagfizetés* a nők esetében kevesebb, mint a férfiaknál
- A munkáltatónak kell bizonyítania, hogy nem alkalmaz hátrányos megkülönböztetést

ENDERBY-ítélet

C-127/92. sz. ügy

ENDERBY-ítélet

C-127/92. sz. ügy- tények

- a logopédusok túlnyomórészt nők voltak
- kevesebb fizetést kaptak, mint a klinikai szakpszichológusok és a gyógyszerészek (főleg férfiak)
- a két munka ugyanolyan értékű

ENDERBY-ügy

C-127/92. sz. ügy – Ítélet

- önmagában a statisztikák vélelmezik, hogy létezik közvetett nemi alapon történő megkülönböztetés
- kötelezi a munkáltatót, hogy indokolja a bérrendszerét
- nem a nemek közötti megkülönböztetés az oka az ellátások különbözőségének?

FERYN-ítélet C-54/07. sz. ügy

FERYN-ítélet C-54/07. sz. ügy - Tények

- Nyilvános, hátrányos megkülönböztetést tartalmazó kijelentés: bevándorlókat nem foglalkoztatnak
- Egyéni panaszos hiánya
- Actio popularis az egyenlőséggel foglalkozó szerv kezdeményezésére

FERYN-ítélet C-54/07. sz. ügy - Ítélet

- Vélelmezhető hátrányos megkülönböztetésnek fel kell merülnie
- A munkáltató nyilvános kijelentése elegendő ennek vélelmezésére
- Munkáltató: munkaerő-felvételi gyakorlat nem egyeztethető össze a kijelentéssel

ACCEPT-ítélet C-81/12. sz. ügy

ACCEPT-ítélet C-81/12. sz. ügy- Tények

- FC Steaua fő részvényesének homofób interjúja (51%)
- Becali döntő befolyása
- Steaua megerősítette a vonatkozó ilyen cégpolitikát
- Actio popularis egy társadalmi szervezet kezdeményezésére vs. Egyenlőséggel Foglalkozó Szerv

ACCEPT-ítélet C-81/12. sz. ügy- - Ítélet

- Becalinak nem volt jogi lehetősége eljárni
- Vezetésben betöltött fontos szerepe
- Munkáltató nem határolódott el
- Közvélekedés lényeges
- Tárgyalások hiánya nem lényeges

ACCEPT-ítélet C-81/12. sz. ügy- - Ítélet

- Probatio diabolica?
- Valamennyi jogi eszköz igénybevételével: munkaerő-felvételi politika bármely hátrányos megkülönböztetéssel össze nem függő
- Homoszexuális játékosra nincs szükség – magántitok! Elhatárolódás, kifejezett rendelkezések

KELLY-ítélet C-104/10. sz. ügy

KELLY-ítélet C-104/10. sz. ügy- Tények

- Visszautasított szakképzésre jelentkező (Férfi)
- Jelentkezés másolatai, visszautasított értékelő lap
- Sikeres jelöltek képesítésre vonatkozó információs joga?
- Összehasonlítás létrehozása

KELLY-ítélet C-104/10. sz. ügy- Ítélet

- Nyilvánosságra hozatalra nem jogosult
- Visszautasítás veszélyeztetheti az eredményességet
- Nemzeti bíróságnak kell értékelnie!

MEISTER-ítélet C-415/10. sz. ügy

MEISTER-ítélet C-415/10. sz. ügy – Tények

- Kétszer is visszautasították Galina Meister jelentkezését bármiféle indokolás nélkül
- Nemen, életkoron és etnikai származáson alapuló hátrányos megkülönböztetés?
- Ki nyert felvételt? Képzettsége? Információnyújtás megtagadása

MEISTER-ítélet C-415/10. sz. ügy - Ítélet

- Nem volt jogosult, hogy információhoz hozzáférjen az alkalmazott pályázóról
- Minden körülmény: minden információt elutasítottak, a szakértelem rendben volt
- Visszautasítás lehet a ténymegállapítás eleme
- Nincs egyértelmű iránymutatás a bizonyítási teherre vonatkozóan

MAGYARORSZÁG

1. **Felperes:** védett tulajdonság + hátrány – csak valószínűség
2. **Alperes:** egyenlő bánásmódot nem sértették meg vagy igazolták – bizonyítani kell

Központi kérdés: **okozati viszony – alperes**

A MEGOLDÁS?

Okozati összefüggés van
központban

Veszély: bíróságok megosztása

**Kedvezőbb, mint az uniós
jog(?)**

Veszélyezteteti a munkáltatókat?

3. KÖVETKEZTETÉSEK

- Cél: **hatékony végrehajtás**
- Központi kérdések:
  - A felperes **milyen tényeket** állapítson meg?
  - Elegendő-e a **nyilvános nyilatkozat**?
  - Létezik-e **tájékoztatási kötelezettség**?
- Egyértelmű iránymutatás hiánya az Európai Bíróság esetjogában

**Köszönöm a
figyelmet!**

Tamás Gyulavári

gyulavari.tamas@jak.ppke.hu